herpy

GEKKOER

Even-fingered gecko

Alsophylax pipiens

Alsophylax pipiens er en lille, natlig gekko fra Centralasiens ørkener og stepper, hvor somrene er varme og vintrene kolde. Den bliver 7-9 cm lang med hale, ligger i vinterhvile fra efteråret til foråret, og hannerne kan give en fløjtende lyd fra sig. Pasningen bygger på klimaet i udbredelsesområdet.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Lacerta pipiens; Alsophylax microtis* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**7-9 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Ørken, halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 30 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**30-40 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**8-12 °C** 8-12 uger
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**12 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**40-60 dage** ved 26-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES-listerne eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen særlige tilladelser ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Alsophylax pipiens er en lille, slank gekko med et forholdsvis stort, let fladtrykt hoved og lige, smalle tæer uden de udvidede hæfteskiver, som mange andre gekkoer har. Kroppen måler 27-42 mm fra snude til kloak, i gennemsnit omkring 33 mm, og halen er omtrent lige så lang, så den samlede længde er 7-9 cm.

Oversiden er blegt gullig, brun eller gråbrun med fem brede, udviskede tværbånd, der kan være opløst i rækker af pletter. Undersiden er hvidlig, ofte med et citrongult skær. Nakken, ryggen og halens rod er dækket af små kornskæl med spredte, større og let hvælvede knuder imellem.

Artsnavnet kommer af latin pipio, at pippe, og passer til hannernes lyd: om natten og af og til om dagen giver de en metallisk fløjten fra sig, der minder om en fuglestemme.

Arten blev beskrevet af Peter Simon Pallas under navnet *Lacerta pipiens* og er typeart for slægten *Alsophylax*. Navnet *Alsophylax microtis* er slået sammen med den. Genetisk består *A. pipiens* af flere tydeligt adskilte linjer, så arten i sin nuværende afgrænsning formentlig rummer flere arter. I Europa findes den kun på Bogdo-bjerget ved den nedre Volga, og den er efter *Euleptes europaea* Europas næstmindste øgle.

Der findes kun lidt viden om artens liv i fangenskab. Levetiden i boksen (5-10 år) er et skøn for en lille gekko og ikke målt for arten.

Udbredelse og levested

Alsophylax pipiens har en stor udbredelse i Centralasien: fra Astrakhan-området i det sydlige Rusland mellem Volga og Ural gennem Kasakhstan, fra Det Kaspiske Hav til Zajsansøen, og mod syd til Usbekistan, det nordlige Turkmenistan og Kirgisistan. Mod øst når den det nordvestlige Kina og det sydlige Mongoliet (Gobi). Typelokaliteten er Bogdo-bjerget ved Volga, artens eneste forekomst i Europa.

Angivelser fra det nordøstlige Iran er ikke bekræftet, og arten findes ikke i Afghanistan. I Gobi lever den op til omkring 1.500 m over havet. Arten vurderes på IUCN's globale rødliste som ikke truet, og bestanden er stabil.

> **Oprindelig udbredelse:** Mongoliet, Rusland, Kasakhstan, Usbekistan, Turkmenistan, Kirgisistan og Kina.

LEVESTED

Alsophylax pipiens lever i tørre, åbne landskaber: stenet malurtsteppe, skrænter af kalk og ler og de klippefyldte dele af Gobiørkenen. Ved Volga findes den især i revner og sprækker ved foden af kalk- og lerskrænterne. Om dagen skjuler den sig i sprækker og huller og kommer frem i mørket; kun om foråret, i overskyet vejr, er den også fremme om dagen.

Klimaet er stærkt kontinentalt med varme, tørre somre og kolde vintre med frost. Fra oktober-november til marts-april ligger dyrene i vinterhvile dybt nede i huller og sprækker. Aktive dyr har i naturen en kropstemperatur omkring 25 °C.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Alsophylax pipiens*. Klimaet i udbredelsesområdet er tørt og kontinentalt med varme somre og kolde vintre, og arten lever i sprækker i ler, kalk og sten. *Teratoscincus scincus* lever i en stor del af det samme område, men på åbent sand.

Et par kan holdes i et terrarie på 40 × 30 × 30 cm. Bundarealet betyder mest, men arten lever på og mellem sten, så en bagvæg af sten eller kork med sprækker giver både skjul og ekstra plads. Brug en bund af sand blandet med ler eller jord, der kan holde formen, og læg flade sten og skifer, så der opstår smalle sprækker i både den varme og den kølige ende. Stenene skal stå direkte på bunden, så de ikke kan skride. Terrariet skal have god ventilation og et tætsluttende låg, for arten er lille og hurtig.

TEMPERATUR

Lav en gradient. Om dagen holdes terrariet på 25-28 °C med et varmested på 30-35 °C under en lampe styret af en termostat. Om natten falder temperaturen til 15-20 °C. Aktive dyr har i naturen en kropstemperatur omkring 25 °C, så terrariet må ikke være varmt hele vejen igennem.

Vinterhvilen hører med til årsrytmen. Sænk temperaturen og dagslængden gradvis i efteråret, og hold dyrene på 8-12 °C i 8-12 uger. Det er kortere og varmere end i naturen; den præcise temperatur under vinterhvilen er ikke dokumenteret for arten. Kun sunde dyr i godt huld må gå i vinterhvile, og de skal have adgang til vand. Brug digitale termometre i begge ender af terrariet.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luften skal være tør, omkring 30-40 %. Giv en meget lav skål med frisk vand, som skiftes jævnligt, og læg et par sten i, så små dyr ikke kan drukne. Sprøjt en del af indretningen let en gang om ugen, og lad den tørre op igen. En sprække eller et skjul med lidt fugtigere bund hjælper ved hudskifte.

LYS OG UVB

Alsophylax pipiens er aktiv om natten, så UVB er ikke nødvendigt, når foderdyrene pudres med kalk og D3-vitamin. Et svagt UVB-rør kan bruges, hvis der er skygge og skjul nok.

Hav lyset tændt 12-14 timer om dagen om sommeren, og gør dagene kortere i efteråret op til vinterhvilen. Styr lyset med et tænd-sluk-ur.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten lever af små leddyr. Giv små foderdyr: springhaler, bananfluer, små fårekyllinger og nyklækkede kakerlakker. Byttet må ikke være bredere end afstanden mellem dyrets øjne.

Fodr om aftenen, unge dyr dagligt og voksne to eller tre gange om ugen. Fjern rester næste morgen. Foderdyrene skal selv have fået grønt eller færdigfoder. Pudr dem med kalk ved hver anden fodring og med vitaminer en gang om ugen til to gange om måneden. Stop fodringen 1-2 uger før vinterhvilen, så tarmen er tom, når temperaturen sænkes.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Alsophylax pipiens er et lille, sky og hurtigt dyr, der ikke egner sig til håndtering. Halen kan knække af, hvis man griber om den. Dyret er mest aktivt efter mørkets frembrud, og hannerne kan høres fløjte.

Sociale forhold i fangenskab er ikke dokumenteret. To hanner holdes ikke sammen. Enkeltvis eller som par i et terrarie med mange sprækker og skjul er den sikreste løsning.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alsophylax pipiens bliver kønsmoden i begyndelsen af sit andet leveår, omkring 12 måneder gammel. Hannerne kendes på en række af 8-13 porer foran kloakken og på hemipenisbulerne ved halens rod. Vent med avl, til hunnen er udvokset og i godt huld.

PARRING

Æglægningen begynder i slutningen af maj, så parringen sker om foråret, kort efter vinterhvilen. Vinterhvilen styrer årsrytmen og er formentlig en forudsætning for avl. Hold øje med hannen og hunnen, når de sættes sammen, og fjern hannen, hvis han jagter hunnen vedholdende.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger ét og sommetider to hårdskallede æg ad gangen og lægger flere gange fra slutningen af maj til slutningen af juni. Giv hende et let fugtigt hjørne med sand og ler under en sten eller i en sprække, og sørg for rigelig kalk og foder i æglægningsperioden.

INKUBATION

Inkubationstiden er ikke dokumenteret. Æg, der lægges fra slutningen af maj, klækker i naturen fra juli, så udviklingen går forholdsvis hurtigt i sommervarmen. Boksens 40-60 dage ved 26-28 °C er et skøn ud fra den rytme. Flyt æggene forsigtigt, uden at vende dem, til en lille ventileret boks med let fugtig vermiculite, og hold temperaturen jævn.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne måler omkring 17 mm fra snude til kloak ved klækningen og ses i naturen fra juli. De får de mindste foderdyr, som springhaler, bananfluer og nyklækkede fårekyllinger, dagligt og pudret med kalk, i en lille faunaboks med skjul, en varm plet og en meget lav vandskål. Unger fra sensommeren skal være godt fodrede, før de går i deres første vinterhvile.

Sundhed og typiske fejl

Der er ikke dokumenteret sygdomme, der er særlige for *Alsophylax pipiens* i fangenskab. De typiske fejl for små ørkengekkoer er:

- For lidt kalk og D3-vitamin, som kan give bløde knogler og rystelser.

- For høj fugtighed og dårlig ventilation, som giver hud- og luftvejsproblemer.
- For høje temperaturer hele døgnet og hele året, når arten er tilpasset kølige nætter og kolde vintre.
- Vinterhvile med et magert eller sygt dyr eller med foder i tarmen.
- Tabt hale. Halen smides ved stress eller fastholdelse og vokser kun delvist ud igen.
- Hudrester på tæer og halespids. Sidder der rester, så sæt dyret et par timer i en boks med våd køkkenrulle.

Et sundt dyr er vagtsomt og har klare øjne og en fyldig hale. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig eller holder op med at spise.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.